

FORORD

Denne 2. udgave af "Vejledning om karréværn" indebærer ingen ændringer i gældende regler om karréværn, men er alene en tekst-mæssig ajourført udgave af den i 1953 udsendte vejledning.

INDHOLD

	Side
1. CIVILFORSVARETS ØVERSTE LEDELSE	5
2. DET LOKALE CIVILFORSVAR	5
3. EGENBESKYTTELSEN	6
3.1. Befolkningens medvirken til bekæmpelse af virkningerne af krigsskader i bymæssigt bebyggede områder ..	6
3.2. Egenbeskyttelsens forskellige former	6
4. KARREVÆRN	6
4.1. Lovbestemmelsen om karréværn	6
4.2. Karréværnsinddelingen af et civilforsvarsområde	6
4.2.1. Afgrænsningen af de karréværnspligtige områder	7
4.2.2. Inddelingen af de karréværnspligtige områder i husgrupper	8
4.3. Karréværnets størrelse	8
4.4. Karréværnets personel	9
4.4.1. Tilvejebringelse	9
4.4.2. Uddannelse	10
4.4.3. Forsikring	10
4.5. Personlig udrustning og materiel til karréværn	11
4.5.1. Personlig udrustning	11
4.5.2. Materiellet	11
4.5.3. Opbevaring og ansvar	12

4.6.	Husejernes forpligtelser i forbindelse med forberedelse og etablering af karréværn	13
4.7.	Den praktiske tilrettelæggelse af karréværnsordningen under fredsforhold	14
4.7.1.	Civilforsvarskommissionen	14
4.7.2.	Karréværnsleder og stedfortræder	14
4.7.3.	Husejerne	14
4.8.	Karréværnsordningens gennemførelse under beredskab	15
4.8.1.	Civilforsvarskommissionen	15
4.8.2.	Karréværnsleder og stedfortræder	15
4.9.	Karréværnenes indsats ved bekæmpelse af virkningerne af krigsskader	16
4.9.1.	Forebyggende opgaver	17
4.9.2.	Afbodende opgaver	20
4.10.	Tilsyn og kommando	24
4.11.	Udgifter	24
4.12.	Ejerlejligheder	24
Bilag 1:	Bekendtgørelse om karréværn	27
Bilag 2:	Uddrag af civilforsvarsloven	33
Bilag 3:	Spandesprøjtten	38

1. CIVILFORSVARETS ØVERSTE LEDELSE

Opbygningen af civilforsvaret forestås af Civilforsvarsstyrelsen, der sorterer under Indenrigsministeriet. Civilforsvarsstyrelsen ledes af civilforsvarsdirektøren.

Det er styrelsens opgave at sørge for, at den statslige del af civilforsvaret til enhver tid er så effektivt som muligt inden for de fastsatte rammer og bevillinger. Det er endvidere styrelsens opgave at søge det lokale civilforsvar opbygget på den mest tidssvarende og hensigtsmæssige måde. Disse opgaver er fastsat i civilforsvarsloven.

2. DET LOKALE CIVILFORSVAR

Indenrigsministeren udpeger de bymæssigt bebyggede områder af landet, der skal være civilforsvarsområder. Storkøbenhavn (Københavns og Frederiksberg kommuner og alle kommuner i Københavns Amtskommune) udgør et civilforsvarsområde for sig.

Det enkelte civilforsvarsområde ledes af en civilforsvarskommission med borgmesteren (i København overborgmesteren) som formand. Civilforsvarskommissionen skal efter nærmere retningslinier, der fastlægges af indenrigsministeren, løse en række civilforsvarsopgaver, herunder organisere en kommunal hjælpetjeneste og føre tilsyn med bedriftværn, karréværn og villaværn, samt tage sig af tilsyn med og vedligeholdelse af de offentlige beskyttelsesrum.

Inden for hver politikreds skal politimesteren efter retningslinier, som indenrigsministeren fastsætter, varetage opgaver som evakuering, varsling, afspærring og bevogtning.

3. EGENBESKYTTELSEN

3.1. Befolkningens medvirken til bekæmpelse af virkningerne af krigsskader i bymæssigt bebyggede områder

Efter et angreb med moderne angrebsvåben vil civilforsvaret komme til at stå over for særdeles omfattende skader.

Det vil under alle forhold tage nogen tid, før civilforsvarets hjælpestyrker kan begynde redningsarbejdet. Derfor er det af stor betydning, at civilbefolkningen selv går igang så hurtigt som muligt. Det gælder først og fremmest om at befri indespærrede, yde førstehjælp og slukke småbrande.

3.2. Egenbeskyttelsens forskellige former

Den selvhjælp, der organiseres i medfør af civilforsvarsloven, består af karréværn, villaværn og bedriftværn. Karréværn er den almindelige egenbeskyttelse i tilknytning til beboelsen i bymæssigt bebyggede områder med tæt sammenhængende bebyggelse. Villaværn kan frivilligt oprettes i bymæssigt bebyggede områder med mere spredt bebyggelse. Endelig er bedriftværn den egenbeskyttelse, der skal oprettes i virksomheder af en vis størrelse.

4. KARRÉVÆRN

4.1. Lovbestemmelsen om karréværn

I medfør af civilforsvarslovens § 34 har indenrigsministeren i en bekendtgørelse af 24. august 1951 fastsat de nærmere regler om karréværn (se bilag 1).

4.2. Karréværnsinddelingen af et civilforsvarsområde

Ifølge bekendtgørelsen om karréværn skal civilforsvarskommissionen udarbejde en plan over, hvordan karréværnsordningen skal tilrettelægges i det enkelte civilforsvarsområde.

Denne plan skal bestå af 2 led:

1. en angivelse af, hvilke områder med tættere bebyggelse inden for området, der skal omfattes af karréværnsordningen,
2. en oversigt over, hvordan disse karréværnspligtige områder skal inddeles i husgrupper beregnet på oprettelse af ét karréværn i hver husgruppe.

De 2 led kan nærmere beskrives således:

4.2.1. Afgrænsningen af de karréværnspligtige områder

Tæt sammenhængende bebyggelse i karreer eller lignende falder inden for de karréværnspligtige områder. Uden for falder kvarterer med lav og åben bebyggelse. Her har villaværnene deres specielle virkeområde.

I en række tilfælde kan afgrænsningen være vanskelig. Grænsen må da fastsættes under hensyn til de lokale forhold (bebyggelsens art, højde, udstrækning og tæthed). Afgørende for bedømmelsen af, om en bebyggelse bør høre ind under karréværnspligtigt område, må være, om der er betydelig risiko for, at brande i bebyggelsen kan brede sig til andre bebyggelser.

Blokbebyggelser — også enkeltstående høje husblokke — med høj udnyttelsesgrad og stor befolkningstæthed giver risiko for, at skader vil kunne få et betydeligt omfang. Derfor skal sådanne bebyggelser normalt medtages som karréværnspligtige, selv om de ligger i områder, der ellers ikke har karréværnspligt.

Ved række- og kædehuse må afgørelsen afhænge af en konkret bedømmelse. Det kan være nødvendigt at pålægge karréværnspligt i visse tilfælde, særlig hvor sådanne bebyggelser ligger inden for eller meget nær ved tæt bebyggede kvarterer. I andre tilfælde er det ikke påkrævet, f.eks. hvis en rækkehusbebyggelse ligger i et helt åbent kvarter.

Hvis den samlede bebyggelse inden for et civilforsvarsområde er af en sådan karakter, at det må forekomme for vidtgående med en gennemført karréværnsordning, kan civilforsvarsområdet ifølge bekendtgørelsens § 2 fritages for karréværnspligt, såfremt der oprettes en anden betryggende beskyttelse (f.eks. villaværn).

4.2.2. *Inddelingen af de karréværnspligtige områder i husgrupper*
 Civilforsvarskommissionen inddeler de karréværnspligtige områder i husgrupper. Inddelingen bør gennemføres sådan, at hver husgruppe danner en sammenhængende enhed. Det vil ofte være hensigtsmæssigt at lade "brandbælter" (brede gader, åbne pladser o.lign.) danne grænser mellem husgrupperne.

Husgrupper på ca. 600 personer må normalt foretrækkes, men tallet er kun vejledende. Under hensyn til forholdet mellem bebyggelsens udstrækning og antallet af beboere og beskæftigede i de enkelte bygninger vil større og mindre husgrupper kunne forekomme.

Inddelingen i husgrupper vil blive meddelt ved offentliggørelse i den lokale presse, ved direkte skriftlig meddelelse eller på anden måde.

4.3. Karréværnets størrelse

Antallet af personer, der er tilknyttet det enkelte karréværn, er i bekendtgørelsen fastsat som en leder, en stedfortræder for lederen og mindst 15 karrévagter.

Denne størrelse svarer til en husgruppe på ca. 600 beboere og beskæftigede. Civilforsvarskommissionen kan nedsætte eller forøge antallet af karrévagter. I den forbindelse skal der tages hensyn til bebyggelsens karakter, højde, udstrækning og lignende samt til antallet af beboere og beskæftigede.

Som en vejledning kan man regne med, at antallet af karrévagter skal forøges (henholdsvis nedsættes) med een for hver 100 beboere og beskæftigede, der findes over (under) de nævnte 600. Der skal dog altid være mindst 10 karrévagter.

Eksempel:

Husgruppe	Karréværn
100 beboere + beskæftigede	10 vagter + leder + stedfortræder
200 - - -	11 - - -
300 - - -	12 - - -
400 - - -	13 - - -
500 - - -	14 - - -
700 - - -	16 - - -
1000 - - -	
eller derover	19 - - -

Under moderne storkrig kan behovet for aktiv indsats imidlertid blive så stort, at ikke alene karrévagter, men enhver beboer må deltage i redningsarbejdet, hvis det skal lykkes.

Enhver må være forberedt på – og er i øvrigt efter civilforsvarslovens § 38 (se bilag 2) forpligtet til – at yde den hjælp, som vedkommende er i stand til. Derfor vil det være rigtigst at opfatte ledere og karrévagter som et "stamhold", der leder beboernes samlede indsats under en katastrofe. Stamholdet skal også kunne vejlede de øvrige beboere og beskæftigede i karreen og derved hindre forvirring og panik.

4.4. Karréværnets personel

4.4.1. Tilvejebringelse

Ifølge bekendtgørelsen påhviler det bygningens ejere i forening at udpege en karréværnsleder og en stedfortræder for lederen. Udpegning af ledere og stedfortrædere kan finde sted allerede i fredstid – under forudsætning af at de pågældende er villige til at påtage sig hvervet – og skal finde sted senest ved etablering af beredskab inden for civilforsvaret.

Da det i visse tilfælde har vist sig vanskeligt at gennemføre en udpegning på frivillig basis, anses det for tilstrækkeligt, at civilforsvarskommissionen i fredstid udarbejder en plan for tilvejebringelse af karréværnsleder og stedfortræder i hver husgruppe. Civilforsvarskommissionen kan i denne forbindelse benytte sig af folkeregisteroplysninger og lignende. Hvervene bør bestrides af personer, der skønnes at have evnen til at organisere og i en katastrofesituation at lede husgruppens karréværn.

De ledere og stedfortrædere, der er udpeget i fredstid, modtager en skriftlig beskikkelse, som civilforsvarskommissionen udfærdiger.

Ved beredskab udtages de karréværnsledere og stedfortrædere, der ikke har meldt sig frivilligt, i medfør af civilforsvarslovens § 29 (se bilag 2). De udtagne modtager en skriftlig beskikkelse samt et uddrag af de bestemmelser, der er udsendt i henhold til § 29. Endvidere modtager de en blanket, der kan tilbagesendes i udfyldt stand i de tilfælde, hvor en person mener sig fritaget for mødepligt. Af beskikkelsen fremgår, at karréværnslederen/stedfortræderen har ret til at udtage personel til øjeblikkelig afværgelse

af skader, såfremt en katastrofesituation indtræder, før beskikkelsen af karrévagter har fundet sted.

I tilfælde af beredskab skal karréværnslederen/stedfortræderen efter påbud fra civilforsvarskommissionen hjælpe med til at udtage det nødvendige antal karrévagter blandt beboerne. Karréværnslederen/stedfortræderen udarbejder og afleverer til civilforsvarskommissionen en fortegnelse over emner til karrévagtshvervet, og kontoret udarbejder derefter beskikkelsen, der underskrives af civilforsvarslederen. Udleveringen af beskikkelsen kan så finde sted, evt. gennem karréværnslederen/stedfortræderen. Beskikkelsen ledsages af en blanket til brug ved ansøgning om fritagelse (se ovenfor).

Hvis en beskikkelse af karrévagter ikke kan nås i en katastrofesituation, har karréværnslederen/stedfortræderen som nævnt ret til at udpege personel til øjeblikkelig indsats. En sådan udpegnings af personel skal snarest muligt følges op af en beskikkelse, som civilforsvarslederen udfærdiger i henhold til § 29.

I det omfang, det er muligt at skaffe frivilligt personel, er karréværnslederen/stedfortræderen berettiget til selv at udfærdige og underskrive beskikkelser for de enkelte karrévagter. Hertil benyttes særlige blanketter.

4.4.2. Uddannelse

Uddannelse af karréværnets stamhold tilrettelægges og gennemføres efter planer, som godkendes af Civilforsvarsstyrelsen. Stamholdet bør i øvrigt undervise og vejlede de øvrige beboere og beskæftigede i husgruppen, bl.a. ved hjælp af de vejledninger og pjecer, der vil blive udsendt.

4.4.3. Forsikring

Karréværnspersonel (både frivillige og ikke-frivillige) er omfattet af lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m.fl. Dette betyder, at personel, der rammes af ulykkestilfælde eller sygdom, som med rimelig sandsynlighed kan henføres til udførelsen af de pligter, der er forbundet med tjenesten, eller til de forhold hvorunder tjenesten foregår, i henhold til loven er berettiget til erstatning fra staten for følgerne heraf.

Krav på ydelser i henhold til loven skal snarest muligt anmeldes til Sikringsstyrelsen, der i det enkelte tilfælde træffer afgørelse vedrørende tilkendelse af erstatning.

4.5. Personlig udrustning og materiel til karréværn

4.5.1. Personlig udrustning

Når civilforsvaret etablerer beredskab, skal husejerne forsyne hver karrévagt i stamholdet med følgende udrustning:

- 1 økse
- 1 skovl
- 1 8-12 l spand
- 1 elektrisk håndlygte med mindst 4 timers brændetid. Arbejdshandsker kræves ikke, men de vil være til stor nytte.

Civilforsvarsstyrelsen leverer — gennem vedkommende civilforsvarskommission — et ambind, et par beskyttelsesbriller og en hjelm til hvert medlem af stamholdet.

Eventuelt vil der senere også blive stillet gasmasker til rådighed for karréværnene.

4.5.2. Materiellet

Karréværnets opgaver er fortrinsvis indsats ved bekæmpelse af mindre brande i bygninger, hvor der ikke er industri eller lignende. Derfor kan materiellet begrænses til lettere brandslukningsmateriel og let håndterligt værktøj.

I bekendtgørelsen er det fastsat, at Civilforsvarsstyrelsen — gennem vedkommende civilforsvarskommission — til hvert karréværn leverer:

- 4-8 spandesprøjter med slange (7 1/2 m slange til hver)
- 1 bære.

Herudover skal husejerne levere:

- 4-8 beholdere, hver til 100 l vand
- 5 brækjern (koben)
- 1 sanitetstaske (førstehjælpskasse)
- 1 T-nøgle til lukning af stophane for bygningernes vandtilførsel
- 1 nøgle til hovedgashane.

Er der flere eller færre end 17 medlemmer (leder, stedfortræder og 15 vagter) i et karréværn, ændres antallet af vandbeholdere og brækjern tilsvarende.

Antallet af spandesprøjter vil normalt afhænge af stamholdets størrelse, således at følgende skema stort set vil blive fulgt:

<i>Stamholdets størrelse</i>		<i>Antal spandesprøjter</i>
1 leder, 1 stedfortræder og	10-11 vagter	4
-	12-13 -	5
-	14-15 -	6
-	16-17 -	7
-	over 17 -	8

Til bekæmpelse af småbrande har spandesprøjten vist sig særlig velegnet. Den er let at transportere, let at anvende, let at holde i god stand, og den udnytter en begrænset vandmængde meget virkningsfuldt. Den kan betjenes af to personer, i nødsfald af en person, men der bør dog tilkaldes hjælpere, eventuelt ejendommens øvrige beboere, til at hente vand fra nærmeste vandhane, vandbeholder eller lignende. Hertil kræves kun et par spande, som normalt vil være for hånden.

En skitse af spandesprøjten konstruktion samt vejledning i dens betjening findes i bilag 3.

Som vandbeholdere kan f.eks. anvendes olietønder (overskårne eller med toppen skåret af), baljer og kar. Vandbeholderne bør normalt anbringes ved foden af trappeopgange. I højere bygninger bør der også være en beholdning i øverste eller næstøverste etage.

Det anførte materiel omfatter kun det mest nødvendige. Derfor bør karréværnslederen i god tid undersøge, om der i husgruppen findes andet anvendeligt materiel, f.eks. spande, vandkar, stiger, reb o.s.v., så det hurtigt kan fremskaffes, hvis det bliver nødvendigt.

Til en samlet indsats af alle beboere ved brandbekæmpelse vil det være tilstrækkeligt, men også nødvendigt, at der udover forannævnte særlige karréværnsmateriel rådes over flere langskafte svabere, i hvert fald én pr. lejlighed, et passende antal spande og baljer, en del gamle tæpper eller lignende samt sand i beholdere på hver ca. 5 kg sand.

4.5.3. Opbevaring og ansvar

Materiellet og munderingen kan under fredsforhold opbevares enten i civilforsvarskommissionens depot eller udlagt i det enkelte karréværn.

Hvis opbevaringen finder sted i civilforsvarskommissionens depot, skal der udarbejdes en plan for, hvordan udbringningen til karréværnene skal gennemføres. I de tilfælde hvor opbevaring finder sted ved det enkelte karréværn, fører civilforsvarskommissionen (tilsynsmyndigheden) regelmæssigt tilsyn med materiellets tilstedeværelse.

Civilforsvarskommissionen er efter de almindelige regler vedrørende opbevaring af statsligt materiel ansvarlig for materiel og mundering, der opbevares i civilforsvarskommissionens depot, mens husejerne bærer ansvaret for det materiel, der er udleveret til karréværnene (se nedenfor pkt. 4.6.)

4.6. Husejernes forpligtelser i forbindelse med forberedelse og etablering af karréværn

Pligten til at medvirke til oprettelse af karréværn påhviler i de udpegede områder ejerne af såvel offentlige som private bygninger, uanset bygningernes anvendelse (beboelse, forretning, lager, fabrik, kontorer, klinik, sygehus o.s.v.).

De forpligtelser, som Indenrigsministeriets bekendtgørelse om karréværn pålægger ejere af bygninger med karréværnspligt, påhviler ejerne i forening.

Bygningernes ejere er såvel i fredstid som under beredskabsforhold ansvarlige for, at det materiel og den personlige udrustning, der er udleveret til karréværnet, holdes forsvarligt vedlige og til enhver tid er til rådighed i fuldt anvendelig stand. Udgifterne ved vedligeholdelse og eventuel fornyelse af materiellet påhviler husejerne.

I bekendtgørelsens § 2 er der åbnet adgang for civilforsvarskommissionen til i særlige tilfælde at fritage ejere af bygninger inden for husgruppen for at medvirke ved oprettelse af karréværn,

- a såfremt der i medfør af Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 39 af 6. februar 1951 oprettes bedriftværn i bygningen, eller
- b. såfremt der på anden måde etableres en betryggende beskyttelse (f.eks. villaværn).

Det er normalt frivilligt at oprette villaværn, men i de tilfælde, hvor der bliver tale om at oprette villaværn for at opnå fritagelse for karréværnspligt, vil villaværnene være obligatoriske.

4.7. Den praktiske tilrettelæggelse af karréværnsordningen under fredsforhold

4.7.1. Civilforsvarskommissionen

I fredstid tilrettelægger civilforsvarskommissionen karréværnene som rammeordninger, der omfatter følgende:

- a. En inddeling af det karréværnspligtige område i husgrupper og en nærmere fastlæggelse af afgrænsningerne mellem husgrupperne (se pkt. 4.2.2.).
- b. Udarbejdelse af bilag, der for hver enkelt husgruppe omfatter:
 - en fortegnelse over ejendomme i husgruppen,
 - en kortskitse over karréværnets husgruppe samt et opslag til anbringelse i trappeopgange o.lign. med angivelse af:
 - karréværnets nummer
 - lederens og stedfortræderens navn og adresse (såfremt de er udpeget i fredstid)
 - karréværnets samlingssted og depot
 - husgruppens beskyttelsesrum
 - nærmeste CF-telefon.
- c. Udarbejdelse af plan for tilvejebringelse af ledere og stedfortrædere samt evt. udpegning af disse.
- d. Indberetning til Civilforsvarsstyrelsen om, hvad der er foretaget, og anmodning om tildeling af materiel og personlig udrustning til karréværnene.
- e. Evt. udlægning af materiel og mundering i de enkelte værn samt tilrettelæggelse af regelmæssigt tilsyn med sådanne effekter (se pkt. 4.5.3.).
- f. Orientering af husejerne om karréværnsinddelingen samt evt. om tilsynet med udleveret materiel.

4.7.2. Karréværnsleder og stedfortræder

En eventuel udpegning af karréværnsleder og stedfortræder medfører ingen forpligtelser for de pågældende under fredsforhold.

4.7.3. Husejerne

Om husejernes forpligtelser henvises til pkt. 4.6.

4.8. Karréværnsordningens gennemførelse under beredskab

4.8.1. Civilforsvarskommissionen

I en beredskabssituation skal civilforsvarskommissionen sørge for den endelige etablering af karréværnene ved at foretage følgende:

- a. Udtage det nødvendige antal ledere og stedfortrædere samt karrévagter (se pkt. 4.4.1.).
- b. Meddele beskikkelse til ledere og stedfortrædere (se pkt. 4.4.1.).
- c. Udbringe materiel og personlig udrustning til de enkelte karréværn i de tilfælde, hvor materiellet har været opbevaret i civilforsvarskommissionens depot (se pkt. 4.5.3.).
- d. Sørge for den nødvendige uddannelse af karréværnspersonalet.
- e. Udsende til de enkelte karréværn de bilag, der er nævnt ovenfor under pkt. 4.7.1.(b).
- f. Sørge for almindelig orientering af befolkningen, f.eks. gennem den lokale presse.
- g. Etablere vagttjeneste inden for karréværnene efter Civilforsvarsstyrelsens nærmere ordre.

4.8.2. Karréværnsleder og stedfortræder

I tilfælde af beredskab skal karréværnslederen og stedfortræderen:

- a. Gennemgå den uddannelse, der bliver iværksat.
- b. Hjælpe civilforsvarskommissionen med at fremskaffe det nødvendige personel til karréværnet samt eventuelt udfærdige og udlevere beskikkelser til personalet (se pkt. 4.4.1.).
- c. Udarbejde en fortegnelse med navne og adresser på de personer, der indgår i karréværnet.
- d. Sørge for, at det opslag, som civilforsvarskommissionen har udarbejdet, bliver sat op i alle opgange i husgruppen.
- e. Organisere den vagttjeneste, der bliver beordret.
- f. Lede karréværnets arbejde med at forebygge og afhjælpe krigsskader.
- g. Vejlede og hjælpe de øvrige beboere og beskæftigede i husgruppen.

- h. Medvirke ved gennemførelsen af civilforsvarets skademeldetjeneste, d.v.s. afgive meldinger om indtrufne skader m.m. (se pkt. 4.9.2.6.).

Karréværnslederne og stedfortræderne vil normalt komme til at lede indsatsen i flere forskellige bygninger. Derfor bør de gennemgå bygningerne, når beredskab skal etableres. De bør undersøge adgangsvejene (fra gade og gård, porte, døre, hoved- og køkkentrapper, kældernedgange, loftsdøre) samt bygningernes indretning (skorstene, brandmure, etageantal) og benyttelse (bolig, kontor, værksted, forretning). Karréværnslederne og stedfortræderne bør også skaffe sig kendskab til antallet af beboere i de enkelte lejligheder. Især bør de vide, om der er nogle sengeliggende eller på anden måde hjælpeløse personer i bygningerne.

Stedfortræderen skal til enhver tid kunne overtage karréværnslederens opgaver, hvis det skulle blive nødvendigt.

4.9. Karréværnenes indsats ved bekæmpelsen af virkningerne af krigsskader

Karréværnene har dels forebyggende, dels afbødende opgaver.

De forebyggende opgaver består i:

- forebyggelse af brande
- klargøring af og tilsyn med beskyttelsesrum
- alarmering af beboere og hjælp til gangbesværede ved varsling (luftalarm)
- hjælp til evakuering
- hjælp til opretholdelse af ro og orden.

De afbødende opgaver består i:

- befrielse af indespærrede, ydelse af førstehjælp
- øjeblikkelig bekæmpelse af brande
- bistand ved rydning af adgangsveje
- lukning af beskadigede gas- og vandledninger m.v.
- bistand ved indkvartering af evakuerede
- meldinger til myndighederne.

I det følgende afsnit bliver de enkelte opgaver gennemgået.

4.9.1. Forebyggende opgaver

4.9.1.1. Forebyggelse af brande

Karréværnene gør, hvad der er muligt for at forebygge brandudbredelse, først og fremmest ved rydning af loftskamre og pulterum. Det er vigtigt, at alt brandbart materiale — især brandfarlige væsker — bliver fjernet. Dernæst skal der etableres vandbeholdninger, d.v.s., at baljer, kar, tønder og badekar fyldes med vand. Endelig skal karréværnene sørge for, at spandesprøjterne er klar til brug.

4.9.1.2. Beskyttelsesrum, klargøring og tilsyn

Efter nærmere ordre fra civilforsvarskommissionen har ejerne af de bygninger, hvor der findes sikringsrum, ansvaret for at sikringsrummene bliver indrettet som beskyttelsesrum. Karréværnet kan hjælpe ejeren hermed ved at rydde rummene for alt overflødigt, sørge for at der er fri og uhindret adgang til rummene samt sætte af-skærmning (f.eks. sandsække) op foran vinduer og døre, der ikke er beskyttet. Hvis der er tid til det for karréværnets andre pligter, kan værnet også hjælpe med at gøre nødudgange klar, opstille inventar og skillerum o.s.v.

I ejendomme, hvor der ikke er sikringsrum, kan karréværnet på samme måde hjælpe med til at indrette kælderen bedst muligt som beskyttelsesrum.

Efter at rummene er gjort klar, skal karréværnet regelmæssigt føre tilsyn med, at rummene fortsat er ryddelige, at adgangen ikke er blokeret, og at installationerne fungerer.

4.9.1.3. Alarmering af beboere og hjælp til gangbesværede ved varsling

Ved luftalarm eller ved varsling for radioaktivt nedfald skal karréværnets personel hurtigst muligt sikre, at alle beboere er alarmeret. Karréværnet skal også sørge for, at sengeliggende eller andre, der ikke kan bevæge sig ved egen hjælp, bliver hjulpet ned i beskyttelsesrum.

4.9.1.4. Medvirken ved evakuering

Ved evakuering forstås enhver fjernelse af civilbefolkningen fra det sted, hvor den bor, som følge af forventede eller indtrufne

krigshandlinger. Hvis evakueringen beordres forud for krigshandlinger, tales der om forebyggende evakuering, mens evakuering som følge af indtrufne krigsskader kaldes taktisk eller afbødende evakuering.

For alle større og mellemstore civilforsvarsområder udarbejdes der af vedkommende politimester efter nærmere af Civilforsvarsstyrelsen fastsatte retningslinier planer for gennemførelse af en evakuering. Det er politimesteren i det pågældende område, der bekendtgør ordre om evakuering og anviser marchveje.

I en fremtidig krig må man regne med den mulighed, at der bliver brugt kernevåben, og at der derfor vil forekomme radioaktivt nedfald. Da man som regel vil være bedre beskyttet mod denne radioaktivitet ved at blive i kældre og beskyttelsesrum end ved at fjerne sig, kan man ikke længere lægge så stor vægt på forebyggende evakuering af en by, som man tidligere gjorde. Kun i de største byer og i beboelsesområder i nærheden af militæranlæg og andre særligt truede mål kan forebyggende evakuering anses for sandsynlig. Ellers vil evakuering formentlig kun ske i situationer, hvor beboerne må forlade karreen, enten fordi den er ubeboelig i kortere eller længere tid, eller fordi den er truet af omfattende brande.

Ved evakuering forud for krigshandlinger vil der normalt være tid til en organiseret transport væk fra området, men i tilfælde af en taktisk evakuering, d.v.s. på grund af skader, der er indtruffet, vil der i mange tilfælde kun være få minutters frist til at komme ud fra det truede område.

Det vil være både praktisk og ønskeligt, at folk medtager penge, personlige papirer, toiletsager, tørkost, nødvendigt tøj, sovepose, tæpper og lignende. Bortset herfra vil der næppe være mulighed for at medbringe større genstande.

Privatbiler vil normalt kunne bruges til transporten. Det vil endda som regel være en fordel, fordi det skaber bedre passage i gaderne.

For at kunne hjælpe husgruppens medlemmer bedst muligt er det vigtigt, at karréværnslederen har kendskab til hvor mange, der opholder sig i lejlighederne på de forskellige tidspunkter af døgnet. En del beboere vil måske i en truende situation søge ud af byen,

enten til sommerhus eller til familie og bekendte. Oplysninger herom kan have stor betydning, hvis man f.eks. skal søge efter inde-spærrede efter et angreb. Derfor bør karréværnslederen notere sådanne oplysninger.

Hvis evakuering beordres som følge af direkte kamphandlinger, vil faren være overhængende. Opgaven for karréværnene vil derfor bestå i at sørge for, at alle husgruppens beboere alarmeres og enten omgående forlader husgruppen ad den anviste vej eller samles i beskyttelsesrum, hvorfra man samlet forlader husgruppen ad den anviste vej.

Hvis der er sengeliggende eller gangbesværede personer, må karréværnet sammen med beboerne hjælpe disse ned fra lejlighederne. Om nødvendigt må karréværnslederen beslaglægge en eller to stuelejligheder til samlested, indtil der bliver skaffet transportmulighed.

I øvrigt skal karréværnet hjælpe med evakueringen efter myndighedernes anvisninger.

Ved hjælp af civilforsvarets CF-telefoner kan karréværnslederen få forbindelse til byens kommandocentral for at afgive meddelelser om situationen, modtage ordrer eller bede om assistance. I de tilfælde hvor der ved karréværnet af civilforsvarskommissionen udpeges en privattelefon som CF-telefon, skal denne betjenes af karréværnets personel (4.9.2.6.).

Endelig skal det nævnes, at karréværnene ved en forebyggende evakuering muligvis vil få ordre til at blive i byen. I denne situation vil det være nødvendigt at foretage en registrering af "forbliverne" og eventuelt sørge for forplejning på særlige bispisningssteder, som det lokale civilforsvar etablerer.

4.9.1.5. Medvirken til opretholdelse af ro og orden

For at kunne løse denne opgave er det nødvendigt for karréværnet at kende de bestemmelser og anvisninger, som myndighederne giver.

Ifølge bekendtgørelsen har enhver, som ved varsling befinder sig inden for et karréværns område, pligt til at gøre, hvad karréværnet giver ordre til. Dette indebærer, at alle personer, der under luftalarm eller under andre truende situationer opholder sig uden for lejlighederne, på trapper, gange, loft, i kældre eller i husgruppens

beskyttelsesrum, skal følge karréværnets anvisninger og kan straffes, hvis de ikke gør det.

Karréværnet kan dog kun opfordre, ikke beordre, beboerne til at forlade lejlighederne og søge i beskyttelsesrum.

I beskyttelsesrummet skal karréværnet holde ro og orden.

Hvis trafikanter fra gaden søger dækning under luftalarm, må karréværnet anvis dem plads. Ingen må afvises, så længe der er plads i husgruppens beskyttelsesrum. Hvis der ikke er flere pladser *der*, må man henvise trafikanterne til andre private beskyttelsesrum eller til det nærmeste offentlige beskyttelsesrum, hvis beliggenhed bør være kendt af karréværnet.

Står ejendomme tomme, f.eks. efter en evakuering, skal karréværnet jævnligt inspicere trapper, gange, kældre og lofter. Eventuelle mistænkelige forhold, herunder uberettiget ophold, indberettes til politiet, ligesom politiets hjælp må indhentes, hvis folk nægter at følge karréværnets anvisninger.

4.9.2. Afbødende opgaver

4.9.2.1. Befrielse af indespærrede, ydelse af førstehjælp

Arbejdet med at befri indespærrede mennesker i et ruinområde vil ofte kræve materiel, træning og fysik i et omfang, som ikke kan opfyldes af karréværnene. Karréværnets arbejde må derfor begrænses til en øjeblikkelig indsats til løsning af lettere redningsopgaver, hvorimod de svære befrielsesopgaver må overlades til civilforsvarets styrker.

Karréværnets vigtigste opgave er i denne forbindelse at yde førstehjælp til sårede personer. Det er især vigtigt, fordi der i en situation med et stort antal skader vil gå ret lang tid, før sårede kan komme under lægebehandling.

Førstehjælp kan ydes af enhver person, der har fået førstehjælpsundervisning. Det er derfor ikke kun karréværnet, men også andre beboere med førstehjælpsuddannelse, der skal hjælpe med.

Der kan gives følgende retningslinier for behandling af kvæstede:

Let sårede personer (d.v.s. sårede personer, der selv er i stand til at gå) har ikke påtrængende behov for hjælp på selve skadestedet, men bør naturligvis hjælpes, hvis der er tid til det. Hvis der ikke er tid, må man henvise dem til førstehjælpsstationer, som det lokale civilforsvar opretter.

Hårdt sårede personer (d.v.s. sårede personer, der ikke kan gå ved egen hjælp) har på skadestedet behov for at blive samlet op, lagt på bære og få ydet førstehjælp.

Af hensyn til den senere behandling og identifikation af hårdt sårede forsynes de — efter at førstehjælpen er ydet — med en mærkeseddel med:

- den såredes navn og adresse (om muligt)
- findested
- findetidspunkt
- omfanget af den førstehjælp, der er ydet.

Den hårdt sårede transporteres derefter til nærmeste sted, hvorfra ambulancetransport er mulig. Kan ambulancetransport ikke umiddelbart lade sig gøre, kan karréværnet oprette et midlertidigt samlingssted. Karréværnets midlertidige samlingssted bør så vidt muligt oprettes indendørs (f.eks. i beskyttelsesrum eller større butikslokaler), så de sårede er beskyttede mod vejrliget, støv og gnister.

4.9.2.2. Øjeblikkelig bekæmpelse af brande

Småbrande kan opstå ved nedkastning af brandbomber, brandplader, og lignende, eller ved strålevarme og flyveild. For at forhindre, at disse småbrande udvikler sig til store, sammenhængende brandområder er det af afgørende betydning, at karréværnet så hurtigt som muligt finder ud af, *om* husgruppen er ramt, og i bekræftende fald *hvor* det brænder, samt med det samme går i gang med en effektiv brandslukning.

Det er derfor nødvendigt, at karréværnene under og efter et angreb — og i øvrigt når det skønnes hensigtsmæssigt — foretager inspektion af husgruppens bygninger. Specielt loftetagerne er meget udsat, men andre etager kan også være ramt. Inspektion af loftetagen bør ikke ske, ved at karrévagter opholder sig fast i disse lokaler under luftalarm.

Hvis ilden bryder gennem taget på en nærliggende bygning, skal karréværnet søge at forhindre antændelse på grund af strålevarme, gnister eller flammer fra branden. Husgruppens tage må holdes under konstant opsyn af folk, der er udstyret med vand og svabere, så gnister, der lander på taget, straks kan slukkes. Døre og vinduer skal lukkes, men ikke låses — der skal være adgang til alle

rum i bygningen. Alt, hvad der kan antændes af strålevarme, f.eks. gardiner, gulvtæpper og møbler, skal fjernes fra vinduerne (stilles i "skygge") eller holdes fugtigt, indtil faren er forbi.

Hvis egentlige brande er opstået, og karréværnet er i gang med at slukke dem, skal værnet samtidig sørge for at holde øje med de rum og etager, der grænser op til det brændende område. Også her skal let antændelige genstande fjernes.

4.9.2.3. Bistand til rydning af adgangsveje

Karréværnet skal hjælpe civilforsvarets rydningstjeneste med de opgaver, der bliver pålagt, men skal i øvrigt på egen hånd rydde adgangsveje så meget som muligt.

4.9.2.4. Lukning af beskadigede gas- og vandledninger m.v.

Karréværnets medlemmer skal vide, hvad der skal gøres i tilfælde af skader på tekniske installationer, vand, gas, elektricitet og fjernvarme. De enkelte ting, karréværnet skal være opmærksom på er:

- *Vand.* Der lukkes for hovedledningen inde i huset (lukkeventil i kælderen) og for tilførselsledningen uden for huset (stopphane i fortov).
- *Elektricitet.* Gruppeafbryderen (hovedafbryderen) inde i huset slås fra, og sikringerne fjernes.
- *Gas.* Hovedgashanen inde i ejendommen lukkes (der skal findes en særlig gashanenøgle i huset).
- *Flaskegas.* Et centralt flaskegasanlæg afbrydes ved tank eller flaskebatteri.
- *Fjernvarme.* Både tilgangs- og afgangsentiler i ejendommen lukkes.

Bortset fra disse ting er det kun civilforsvarets tekniske tjeneste, der må lukke for tilførselsledninger.

Karréværnet skal dog også være opmærksom på den fare, der kan være ved særlige tekniske installationer, f.eks. fælles køleanlæg, grundvandspumpeanlæg og el-reklameanlæg (neonlysreklamer).

4.9.2.5. Bistand ved indkvartering af evakuerede

Civilforsvaret opretter en indkvarterings- og forplejningstjeneste, der bl.a. skal tage sig af personer, som evakueres fra skaderamte eller truede områder.

Hvis folk ikke selv kan skaffe sig ophold hos bekendte, i sommerhus eller lignende, har indkvarterings- og forplejningstjenesten pligt til at finde indkvarteringsmuligheder. Hvis der bliver behov for indkvartering inden for karréværnets område, skal karréværnet hjælpe indkvarterings- og forplejningstjenesten dels med at finde egnede indkvarteringsmuligheder, dels med at gennemføre selve indkvarteringen.

4.9.2.6. Meldinger til myndighederne.

For at kunne udnytte civilforsvarets styrker bedst muligt er det vigtigt, at ledelsen, der sidder i byens kommandocentral, får et så klart billede af skadernes omfang som muligt. Derfor bør karréværnslederen sørge for, at der snarest muligt bliver givet melding til kommandocentralen.

Hvis karréværnet finder, at skaderne er for store til, at karréværnet selv kan klare dem, skal der anmodes om hjælp og så vidt muligt oplyses:

- tidspunkt, da skaden opstod,
- årsagen til skaden (brandbomber og sprængbomber),
- skadestedets adresse (gade og husnummer),
- om der er sårede eller indespærrede, og i givet fald hvor mange,
- skadens art (brand, sammenstyrtning, brud på ledninger og rør) og
- om der ligger ueksploderet ammunition (forsagere).

I det hele taget skal karréværnet give meldinger om enhver begivenhed, der kan være af betydning for civilforsvaret.

Meldinger kan afgives enten pr. telefon eller med ordonnans. I tilfælde af beredskab opstiller civilforsvaret særlige telefoner ("CF-telefoner"), som afmærkes med henvisningsspile og lygter. Disse telefoner er specielt beregnet til, at befolkningen kan afgive skademeddelelser til kommandocentralerne. Såfremt der ikke er udpeget en CF-telefon ved karréværnet, bør karréværnet vide, hvor den nærmeste CF-telefon er placeret.

Det er ikke nødvendigt, at karréværnet udpeger særlige ordonnanser, men enhver beboer må være parat til at påtage sig denne opgave.

4.10. Tilsyn og kommando

I fredstid bliver der kun ført tilsyn med karréværnet, hvis der er udlagt karréværnsmateriel til opbevaring i værnet.

I tilfælde af beredskab eller krig står karréværnene under ledelse af det lokale civilforsvar, men skal naturligvis på eget initiativ gå igang med at bekæmpe de skader, der opstår, uden at afvente ordre fra civilforsvaret.

I visse situationer kan det tænkes, at civilforsvarets ledelse i kommandocentralen får meddelelse om nogle skader, som bedst kan bekæmpes af flere karréværn i fællesskab. Derfor har karréværnene pligt til at følge de ordrer, der kommer fra kommandocentralen.

Når civilforsvarets hjælpestyrker bliver indsat i karréværnets område, skal karréværnet fortsætte med det rednings- og brandslukningsarbejde, der er igang, men nu står karréværnet under kommando af civilforsvarets indsatsleder. Indsatslederen vil inddrage karréværnet i den samlede plan for indsatsen. Indsatslederen opretter en kommandopost i det skaderamte område, og herfra leder han den samlede indsats. Når kommandoposten er oprettet, er det til den, karréværnet skal afgive meldinger.

4.11. Udgifter

Staten afholder udgifterne i forbindelse med anskaffelse af spandesprøjter, bærer, hjelme og beskyttelsesbriller til karreværn samt udgifterne i forbindelse med uddannelsen af karréværnspersonellet.

Udgifterne til eventuel anskaffelse af materiel og personlig udrustning til erstatning for statsligt indkøbte effekter, der under opbevaringen i det enkelte karréværn er bortkommet eller beskadiget, påhviler de enkelte husejere i forening og fordeles af civilforsvarskommissionen — i mangel af anden aftale — i forhold til de enkelte ejendommers værdi.

4.12. Ejerlejligheder

I ejendomme, der i henhold til "lov om ejerlejligheder", jfr. lov bekendtgørelse nr. 130 af 13. april 1972 med senere ændringer, er opdelt i ejerlejligheder, oprettes en ejerforening, hvis bestyrelse

eller eventuelt en af denne udpeget administrator forestår administrationen af ejernes fælles anliggender. Henvendelse om oprettelse af karréværn og evt. udpegning af karreværnsleder/stedfortræder, der ved udlejningsejendomme rettes til ejendommens ejer, skal ved ejerlejlighedsejendomme rettes til ejerforeningens bestyrelse (formanden) eller til den evt. udpegede administrator. Oplysning om bestyrelsesformandens og/eller administratorens adresse(r) forefindes på det pågældende ejendomsskattekontor. Udgifter, der pålægges den enkelte ejendom til anskaffelse af det karréværnsmateriel, der ikke leveres af staten, afholdes i tilfælde af ejerlejlighedsejendomme af ejerforeningen, hvorefter foreningen internt fordeler udgifterne efter forud fastsatte fordelingstal.

Opdeling i ejerlejligheder har således kun betydning for spørgsmålet om, hvem der udadtil repræsenterer den pågældende ejendom.